

Oponentský posudek disertační práce

Adéla Šmilauerová

Bosí augustiniáni v Čechách jako objednavatelé uměleckých děl od roku 1623 do reform Josefa II.

Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta,
Ústav dějin křesťanského umění

Praha 2016

Předložená práce je nepochybně prvním komplexním zhodnocením výtvarných investic a patronačních aktivit řádu bosých augustiniánů v období baroka v Čechách. I když problematika augustiniánských řádových domů jako ohnisek umělecké činnosti nebyla dosavadní literaturou ignorována, práce Adély Šmilauerové představuje průkopnickou a odborně solidní syntézu, mapující problematiku podrobně a plošně, navíc s hlubokým zakotvením v kulturněhistorickém i teologickém kontextu.

Struktura práce vychází organicky z charakteru probírané látky. Nejprve podává podrobný výklad o dějinách a organizační struktuře řádu a posléze přistupuje k vylíčení historického vývoje jednotlivých konventů v historické posloupnosti. Postupně se tak dozvídáme podrobné informace o založení, působení a zániku řádových domů v Praze na Novém Městě (na Zderaze), v Táboře, Německém (Havlíčkově) Brodě, Lnářích a Lysé nad Labem. Teprve po tomto expozé zařadila autorka kapitulu o nejvýznamnějších benefaktorech českých konventů, strukturovanou podle jejich sociálního postavení. Následují podrobné faktograficky pojaté souhrny stavební historie, architektonické podoby a freskové výzdoby příslušných konventů. Závěr náleží soupisu movitých obrazových památek, konkrétně tematických cyklů závěsných obrazů, pokud se nám alespoň částečně dochovaly.

Obrazové přílohy jsou organickým doplňkem textové části této i po formální stránce vyzrálé práce. Uznání si zaslouhuje obšírná obrazová dokumentace, přinášející i reprodukce dosud nepublikovaných předloh. Posuzované dílo jako celek charakterizuje odpovědná práce s prameny doprovázená kritickou reflexí literatury. Vysoce hodnotím zvláště autorčinu schopnost pregnantního výkladu a jasné argumentace, vycházející z dokonale zvládnuté heuristiky. Věcná správnost, úplnost a odborná spolehlivost poznámkového a bibliografického aparátu by měly být u disertační práce samozřejmostí, nicméně je mi potěšením konstatovat, že zde tomu tak vskutku je.

Kritických výtek vznáším jen málo a vesměs jsou marginální povahy.

Z metodologického pohledu poněkud postrádám detailnější vymezení kategorií objednavatele, patrona, stavebníka, mecenáše a investora, které nelze směřovat. Popisy výtvarných děl jsou ve své deskriptivitě sice důkladné, jen zřídka se však u nich setkáme s náznaky ikonografické či stylové analýzy; tak např. kapitola o zdrazském Svatováclavském cyklu, zdaleka nejvýznamnějším movitým obrazovém souboru augustiniánské proveniencie, přináší v podstatě jen souhrny již řečeného (s. 190–193). Neuškodila by alespoň rámcová komparace se soudobými fundačními aktivitami jiných řeholních řádů, tím spíše, že čeští augustiniáni v podání Adély Šmilauerové se nějakým velkorysým mecenstvím a pochopením pro nadstandardní či raikální umělecké výkony zrovna nevyznačovali. Práce místy trpí chudobou jazykového vyjadřování, které se stává poněkud stereotypním. Na úkor nedostatečné závěrečné redakce padají některá neobratná vyjádření („Námět zobrazuje...“, s. 123), případně gramatické a stylistické omyly („Za nedlouho...“, s. 84).

Přes dílčí kritické postřehy je myslím zřejmé, že posuzovanou práci shledávám po odborné stránce zralou a plně přesvědčivou. Disertace Adély Šmilauerové po mém soudu **splňuje požadavky standardně kladené na úroveň disertačních prací v oboru dějin křesťanského umění**. Proto ji **doporučuji k obhajobě** jako důstojný podklad pro získání doktorského gradu.

Praha, září 2016

Prof. PhDr. Vít Vlnas, Ph.D.